

Ἡ ἀπὸ κοινού θεώρησης Ἡμερολογιακοῦ Ζητήματος καὶ Κοινού Πάσχα μέσω τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*

ΕΙΝΑΙ γνωστή τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη ἡ προσπάθεια τῶν Οἰκουμενιστῶν νὰ ἐφαρμοσθῆ ἀπὸ τοῦ 2001 καὶ ἐξῆς ὁ κοινὸς ἑορτασμός τοῦ Πάσχα ὑφ' ὄλων τῶν Χριστιανῶν οὕτως, ὥστε νὰ προωθηθῆ τὸ ἐνωτικὸ ὄραμα.

Ἡ ὀργάνωσις μιᾶς παγχριστιανικῆς συσκέψεως στὸ Χαλέπιο τῆς Συρίας (5-10.3.1997) ἀπὸ τὸ «Π.Σ.Ε.» καὶ τὸ «Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς» μὲ ἀντικείμενο τὸν κοινὸ ἑορτασμὸ τοῦ Πάσχα μᾶς εἶχε δώσει παλαιότερα τὴν εὐκαιρία νὰ προδοῦμε σὲ μίαν σύντομο ἱστορικὴ ἀναφορὰ στὶς πρόσφατες πτυχῆς τοῦ ζητήματος καὶ νὰ ἐπισημάνουμε, ὅτι «ἡ ἀνακίνησης τοῦ ὄλου ζητήματος ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ κατανοηθῆ πλήρως, ὅτι ὁ ἀπὸ κοινού παγχριστιανικὸς ἑορτασμός τοῦ Ἁγίου Πάσχα δὲν ἀπετέλεσε ποτὲ ἐσωτερικὸ ποιμαντικὸ πρόβλημα τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ προέκυψε σαφῶς ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι ἐντεῦθεν τοῦ 1920· αὐτὴ βλέπει, ὅτι - μέσω σταθερῶν πρακτικῶν δημάτων - ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐξωτερικὴ (ὀμοσπονδιακὴ) ἐνότης τῶν διίσταμένων Χριστιανῶν καὶ τοιουτοτρόπως προκαλεῖται στὸν κόσμον ἡ ψευδαίσθησις μιᾶς κοινῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας, παρὰ τίς ὑφιστάμενες ἀκόμη ἀγεφύρωτες δογματικὲς διαφορῆς»¹.

Ἐνα πρόσφατο κείμενο τοῦ «Π.Σ.Ε.» μᾶς ἐνημερώνει, ὅτι «οἱ ἐκκλησίες σὲ ὅλον τὸν κόσμον συνεχίζουν νὰ σκέπτονται ἐπὶ τῆς προκλήσεως» «πρὸς τὸν κοινὸ ἑορτασμὸ τοῦ Πάσχα», ὅπως αὐτὴ εἶχε τεθῆ στὸ Χαλέπιο τῆς Συρίας καὶ ἤδη ἔχουν ληφθῆ οἱ «προκαταρκτικὲς ἀπαντήσεις», ἐνῶ γιὰ «τὸ ἔτος 2001 προγραμματίζεται μία ἀκόμη συνεδρίασις γιὰ τὴν κοινὴ ἡμερομηνία τοῦ Πάσχα, ἡ ὁποία θὰ ἐκτιμῆσθῃ τὴν μέχρι τότε πρόοδο, θὰ προγραμματίσθῃ δὲ τὴν περαιτέρω δρᾶσι»².

Οἱ Ἀντι-οικουμενισταὶ τοῦ Πατρίου Ἡμερολογίου ἀνέκαθεν διέβλεπαν στὴν προσπάθεια τῆς ἡμερολογιακῆς ἐνώσεως Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως δογματικὰ / ἐκκλησιολογικὰ θεμέλια: ἡ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920, μὲ τὴν ὁποία «τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἔδωκε καὶ τὸν χρυσὸ κανόνα τοῦ Ὁρθοδόξου Οἰκουμενισμοῦ (Ζάντερ), καθὼς καὶ τὸν καταστατικὸ χάρτη γιὰ τὴν στάση ποὺ ἔπρεπε νὰ τηρήσῃ στὸ μέλλον ἡ Ὁρθόδοξη παράταξι μέσα στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι (Σταυρίδης, Κονιδάρης)», καὶ ἡ ὁποία «ἀποτελεῖ ὀριακὴ ἔκφρασι τοῦ Ὁρθοδόξου Οἰκουμενισμοῦ ἀλλὰ καὶ ὀρόσημο στὴν ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως», προέτεινε (ἡ Ἐγκύκλιος) - ὡς ἔκφρασι τῆς συγκρητιστικῆς «φιλίας» καὶ «ἀγαθόφρονος διαθέσεως» καὶ «συναφείας» «τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν» (δηλ. «τοῦ ὄλου τῆς Ἐκκλησίας σώματος») - καὶ τὴν παραδοχὴ «ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον ἑορτασμὸν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν»³.

Ἐπίσης, τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει «Πανορθόδοξον Συνέδριον» (10.5-8.6.1923), ἐπὶ πατριάρχου Μελετίου Μεταξάκη, ἠσχολήθη μὲ ποικιλία θεμάτων, «μεταξὺ τῶν

ὁποίων προέχει (προεῖχε) τὸ τοῦ ἡμερολογίου», καὶ ἐπὶ τοῦ οὐοίου οἱ συνέδροι ἀπησχολήθησαν, ἔχοντες τὴν συνείδησιν, ὅτι ἀπετέλουν «μέλη τῆς παγχριστιανικῆς ἀδελφότητος» καὶ μὲ τὴν πίστιν, ὅτι «ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἐκ νέου ἀποκαταστάσεως τῶν χριστιανῶν τοιλάχιστον ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ (SC κοινῶ ἑορτασμῶ τοῦ Πάσχα)», ἐτόνισαν δὲ ἰδιαιτέρως τὴν ἀνάγκη «τοῦ ταυτοχρόνου ἑορτασμοῦ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν, τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα, ὑπὸ πάντων τῶν χριστιανῶν», ἐφ' ὅσον δι' αὐτοῦ τοῦ (συν)ἑορτασμοῦ θὰ ἐπετυγχάνετο ἡ «προσέγγις τῶν δύο χριστιανικῶν κόσμων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως»⁴.

Εἶναι ἐπομένως πολὺ ὀρθὴ ἡ ἐξῆς παρατήρησις τοῦ ὄντως βαρυσημάντου «Υπομνήματος περὶ Οἰκουμενισμοῦ»:

«Ἀναμφιδόλως, ἡ περὶ συνεορτασμοῦ μετὰ τῶν ἑτεροδόξων φιλολογία καὶ τάσις ἤρχισεν κατὰ τὸν διαρροῦσαντα 20ὸν αἰῶνα, ὁπότε συνέβη καὶ ἐκαλλιεργήθη ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὰς ἐκκλησιολογικὰς ἀντιλήψεις τῶν Ὀρθοδόξων, ἀφ' ὅτου δηλαδὴ οἱ Ὀρθόδοξοι ἤρχισαν νὰ παραιτοῦνται τῆς ἀγιογραφικῆς καὶ πατρικῆς κατοχυρωμένης ἐκκλησιολογικῆς ἀρχῆς, ὅτι μόνη ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὴν Μίαν Ἀγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως»⁵.

Μέσω τοῦ πρίσματος ὄλων τῶν ἀνωτέρω, κατανοεῖται πλέον μὲ τὸν πληρέστερο τρόπο ἢ ἀπὸ κοινοῦ θεώρησις τοῦ Ἡμερολογιακοῦ Ζητήματος καὶ τοῦ Κοινοῦ Πάσχα μέσω τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ὅπως πράττει τοῦτο καὶ τὸ κάτωθι λαμπρὸ ἄρθρο τοῦ Καθηγητοῦ π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ: **μόνον δὲ ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς** εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπίσῃ μία ὄντως Ὀρθόδοξος Σύνοδος Ἐνώσεως τὴν «διαίρεσιν» τῶν εὐσεβῶν, συνεχομένη - ὅπως ἔλεγε ἡ Ζ' Ἀγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος - «πρὸς ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁμόνοιαν»⁶.

* * *

Δὲν εἶναι ἡμερολογιακὴ ἡ διαφορά. Δογματικὲς καὶ θεολογικὲς οἱ ἀντιθέσεις ποὺ ὀδηγοῦν σὲ χωριστὸ Πάσχα⁷

Τοῦ Πρωτοπρ. π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ δὲν παραμένει μόνο τὸ ἀμετακίνητο θεμέλιο τῆς πίστεώς μας («Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ἡμῶν», Α' Κορ. 15, 17), ἀλλὰ καὶ ὑπενθυμίζει τὴν τραγικότητα τῆς διαιρέσεως τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ οἰκουμενικὸς - διαχριστιανικὸς διάλογος ἀποσκοπεῖ, ἀκριβῶς, στὴν ἄρση τῆς διαιρέσεως καὶ τὴν ἀποκατάστασι τῆς ἐνότητος. **Οὐσιαστικὸ ὅμως βῆμα σ'** αὐτὴ τὴν κατεύθυνση θεωρεῖται **στοὺς οἰκουμενι(στι)κοὺς κύκλους ὁ κοινὸς ἑορτασμὸς τοῦ Πάσχα.** Ἡ

βεβιασμένη καί, τὸ σημαντικότερο, ὄχι πανορθόδοξη ἀπόφαση ἀλλαγῆς τοῦ ἡμερολογίου (1923/1924) ὀδήγησε μὲν στὸν κοινὸ παγχριστιανικὸ ἑορτασμὸ τῶν Χριστουγέννων (καὶ τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν), ὄχι ὅμως καὶ τοῦ Πάσχα (κινητῶν ἑορτῶν), ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ προσδιορίζεται στὸν ὀρθόδοξο κόσμο μὲ βάση τὸ Ἰουλιανὸ (παλαιὸ) ἡμερολόγιο. Μία πρόσφατη (ἀρ. 150/26-5-95) Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος ἐπανερχεται στὴν ἀνάγκη «καθορισμοῦ» «κοινῆς ἡμερομηνίας ἑορτασμοῦ ὑφ' ἀπάτων τῶν Χριστιανῶν τῆς μεγάλῃς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα», ἐπιδιώκοντας ἔτσι τὴν προώθηση τῆς ἐνωτικῆς πορείας.

Οἱ σταθερές

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονοῦνται κάποιες βασικὲς ἱστορικοθεολογικὲς σταθερές, ποὺ προσδιορίζουν καθοριστικὰ τὸ νόημα τῶν χριστιανικῶν (ἐκκλησιαστικῶν) ἑορτῶν καὶ τὴ λειτουργικὴ βιωσὴ τους, ὅπως ἐν προκειμένῳ τοῦ Πάσχα:

α) Ὁρθὰ ὑποστηρίζεται ἀπὸ πολλοὺς ὀρθοδόξους, ὅτι τὸ ἐμπόδιο στὴν ἑορτολογικὴ σύμπτωση μὲ τοὺς μὴ ὀρθοδόξους δὲν εἶναι ἡ ἡμερολογιακὴ διαφορὰ, ἀλλὰ ἡ δογματικὴ - θεολογικὴ, δηλαδὴ τὸ ἀσύμπτωτο στὴν πίστη. Δεδομένου μάλιστα, ὅτι ἡ «πίστις» καὶ στὴν ἀδιάκοπη χριστιανικὴ παράδοση, ποὺ συνεχίζεται στὴν ὀρθοδοξία, δὲν εἶναι μία ἀπλὴ - συμβατικὴ ἢ σχολαστικὴ - ἀποδοχὴ κάποιων ἄσαρκων «ἀληθειῶν» μὲ ἀπόλυτο χαρακτῆρα - ἀλλὰ ἡ μετοχὴ σὲ ἓνα τρόπο ζωῆς, ἀποστολικοπατερικὰ παραδεδομένο, ποὺ ὀδηγεῖ στὴν ἀγιοπνευματικὴ ἐμπειρία, ἡ ὁποία διατυπούμενη λεκτικὰ συνιστᾷ τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Κυριακοῦ σώματος.

Ἔτσι κατανοεῖται ἡ ἐκκλησιαστικοκανονικὴ ἐντολὴ - ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ποὺ ἔλυσε τελεσίδικα τὸ θέμα τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, 325 μ.Χ., ὡς σήμερα - «μὴ μετὰ Ἰουδαίων συνεορτάζειν», ποὺ ἰσοδυναμεῖ σήμερα μὲ τὸ «μὴ μεθ' ἑτεροδόξων συνεορτάζειν». Αὐτὸ δὲν εἶναι καρπὸς μισαλλοδοξίας, ἀλλὰ ἔκφραση ὑγιοῦς καὶ ἐνεργοῦ ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας. Γι' αὐτὸ ἤδη τὸ 1582 ἡ ὀρθόδοξη Ἀνατολὴ ἀπέρριψε τὸ «νέο» ἡμερολόγιο, ὄχι γιὰ λόγους ἐπιστημονικούς, ἀλλὰ ἐκκλησιολογικούς, διότι ἡ εἰσαγωγὴ του συνδέοταν ἀπὸ τοὺς Δυτικούς καὶ τοὺς δικούς μας φιλενωτικούς μὲ τὴν ἐπιβολὴν ἑορτολογικῆς σύμπτωσης ὡς διευκόλυνσης (de facto) καὶ «ἐκ τῶν κάτω» (στὴν πλατειὰ βάση) τῆς ἐνώσεως. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἐνσάρκωνε καὶ ἡ ἀμφιλεγόμενη πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920, ὅταν ὡς πρῶτο βῆμα τῆς ἐνωτικῆς προσπάθειας τῆς ἐποχῆς μας προέβαλε «τὴν παραδοχὴν ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον ἑορτασμὸν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν». Δὲν θὰ μείνουμε ἐδῶ στὴν ἰσοπεδωτικὴ ἐξίσωση Ὁρθοδοξίας καὶ μὴ Ὁρθοδοξίας. Θὰ ὑπενθυμίσουμε ὅμως, ὅτι ἡ Ἐγκύκλιος αὐτή, ναὶ μὲν διπύρνε τὴ λεωφόρο τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀλλὰ παράλληλα θὰ λειτουργήσῃ γενετικὰ καὶ στὴν πρόκληση τοῦ «παλαιοημερολογιτικοῦ» ζητήματος, ποὺ παραμένει τραγικὴ τραυματικὴ ἐμπειρία στὸ σῶμα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ πρέπει γι' αὐτὸ νὰ λυθεῖ πρὶν ἀπὸ κάθε μερικὴ ἢ εὐρύτερη διευθέτηση στὸν «οἰκουμενικὸ» διάλογο.

Κοινὸς ἑορτασμὸς

β) Προϋπόθεση τοῦ κοινοῦ «ἑορτασμοῦ τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν»

δεν είναι οί ήμερολογιακές, διπλωματικές ή νομοικιστικές συμφωνίες, ἀλλὰ «*ή ένότης τής πίστewος και ή κοινwνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*». Δηλαδή ή έμμονή στην κατανόηση τοῦ Χριστιανισμοῦ ως «*ίαιτρείου πνευματικοῦ*» (Ι. Χρυσόστομος), νοσοκομείου δηλαδή τής υπάρξεως και τής κοινwνίας και μεθόδου θεραπείας. **Ἡ ιδεολογικοποίηση τοῦ Χριστιανισμοῦ ή ή άκαδημαϊκή έκδοχή του - νοσήματα τοῦ οίκουμενικοῦ διαλόγου - όχι μόνο δεν όδηγοῦν στην εύκταία ένότητα, ἀλλὰ μάλλον άπομακρύνουν από αὐτήν.** Ἡ ένότητα - ένωση, πού κορυφώνεται στην Ἁγία Τράπεζα και στο Ἁγιον Ποτήριον, άπαιτεί τὸ «*όμοθυμαδόν*» στην πίστη και σύνολη τήν έν Χριστῷ ζωή.

Ἐποδοχή δηλαδή τής άποστολικής παραδόσεως στην όλότητά της και ένταξη σ' αὐτήν. Γι' αὐτό, ακριβῶς, δεν **συνιστᾶ βάση ένότητος μόνη ή λατρεία και ή λειτουργική παράδοση, ὅπως έσφαλμένα πιστεύεται εύρύτατα στον οίκουμνικό διάλογο.** Ἡ λατρεία και ή μετοχή σ' αὐτήν δεν ενεργοποιοῦνται σωτηριολογικά έξω από τὸ παραπάνω προϋποθεσιακό πλαίσιο τής κοινής έκκλησιολογικής παραδόσεως. Ἡ μόνημν εύχή τοῦ ὀρθοδόξου πιστοῦ είναι ή «*έπαναγωγή και σύναψις τῶν πεπλανημένων*» στο σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τή Μία Ἐκκλησία (Λειτουργία Μ. Βασιλείου).

Ἐτσι, δικαιώνεται ή άμφίδρομη ισχύς τοῦ λόγου τοῦ Ἁπ. Παύλου, πού παραθέσαμε στην άρχή: «*Ἄν ή Ἁνάσταση τοῦ Χριστοῦ συνιστᾶ τὸ θεμέλιο τής Πίστewός μας, ή άθθεντική Πίστη άποτελεί τή μόνη προϋπόθεση μετοχής, στην Ἁνάσταση, ως μέγιστο γεγονόςς τής έν Χριστῷ σωτηρίας*». □

(*) Περιοδ. «*Ορθόδοξος Ἐνστασις και Μαρτυρία*», άριθ. 1/Ἰανουάριος 2000, σελ. 48-53.

1. Βλ. άρθρο μας: «*Ἡ κίνησις για τὸ κοινὸ Πάσχα*», περιοδ. «*Ορθόδοξος Ἐνημέρωσις*», άριθ. 23/Ἰανουάριος-Μάρτιος 1997, σελ. 83.
2. «*Δύο Πάσχα; - Πρὸς κοινή ήμερομηνία τοῦ Πάσχα*», **Δελτίον Τύπου** τοῦ «Π.Σ.Ε.» τής 7.4.1999.
3. **Μ. Π. Γεωργίου Τσέτση**, *Οίκουμνικός Θρόνος και Οίκουμνέη - Ἐπίσημα Πατριαρχικά Κείμενα*, έκδ. «*Τέρτιος*», Κατερίνη 1989, σελ. 56, 57, 61 και 62.
4. «*Πρακτικά και Ἐποφάσεις τοῦ έν Κωνσταντινουπόλει Πανορθόδξου Συνεδροίου / 10 Μαΐου - 8 Ἰουνίου 1923*», ανατύπωσις και έπιμέλεια **Δ. Μ. Μπατιστάτου**, Ἄθηνα 1982, σελ. 13, 14, 56, 57 και 72.
5. **Συλλογική έργασία**, «*Ἐπόμνημα Περιὸ Οίκουμνισμοῦ*», σελ. 36, έκδοσις περιοδ. «*Παρακαταθήκη*», έκδ. 6', Θεσσαλονίκη 1999.
6. **Mansi** τ. 12, στλ. 1126B/Σ.Μ.Π.Σ. τ. Β', σελ. 7606.
7. Ἐφημερ. «*Καθημερινή*», 14.4.1996, σελ. 7, ύπογραμ. ήμέτ., άραιώσ. κειμ.